

doc. dr mag. Bojan Macuh, Maribor Republika Slovenija

IZCRPLJIVANJE ČOVEČNOSTI: DAN U NAJTEŽEM ZATVORU NA SVETU

Agresija na Gazu od strane Izraela, koja je u svom najrazornijem obliku počela 7. oktobra 2023. godine, traje već dve godine i sedam meseci. Iako su postojali međuperiodi zvaničnih primirja (poslednje de jure primirje trebalo je da važi od oktobra 2025. godine), nasilje, vojni upadi i blokade nikada nisu zaista prestali. Broj žrtava je užasan i, prema mišljenju mnogih međunarodnih stručnjaka, još uvek potcenjen zbog hiljada onih koji ostaju pod ruševinama. Za period od 2023. do maja 2026. godine, podaci o žrtvama su stravični. Prema podacima Ministarstva zdravlja u Gazi, broj potvrđenih smrtnih žrtava premašio je 72.600. Većinu (oko 70%) čine žene i deca. Broj ranjenih premašio je 172.400. Mnogi od njih pate od trajnog invaliditeta jer, zbog uništenog zdravstva, nisu dobili adekvatnu negu.

Stanje u Gazi u maju 2026. godine

Ostaje jedna od najtežih humanitarnih katastrofa savremenog doba. Uprkos povremenim i krhkim dogovorima o prekidu vatre koji su se nizali u prošlosti, izveštaji humanitarnih organizacija (kao što su OCHA i MSF) oslikavaju sliku potpunog društvenog i infrastrukturnog sloma. Situacija sa hranom prešla je iz akutne krize u fazu sistemskog istrebljenja. I dalje ima mnogo smrtnih žrtava zbog neuhranjenosti. Izveštaji navode da je do maja 2026. godine, usled gladi i srodnih komplikacija, umrlo već više od 100 dece. Izrael i dalje strogo kontroliše granične prelaze. Iako bi Gazi za preživljavanje bilo potrebno najmanje 600 kamiona dnevno, u proseku ulazi manje od polovine, dok u određenim periodima pomoć uopšte ne stiže do severnog dela enklave. Više od 80% poljoprivrednog zemljišta, pekara i mlinova je uništeno, što stanovništvo primorava na potpunu zavisnost od spoljne pomoći koja je blokirana.

Zdravstvo u Gazi praktično više ne postoji kao funkcionalan sistem. Deluje još samo u obliku tzv. „ratne medicine“. Od nekadašnjih 36 bolnica, samo manji deo (oko 40%) deluje delimično, uglavnom kao improvizovane poljske bolnice bez osnovne opreme. Kritično nedostaje insulin, pribor za dijalizu, anestetici i lekovi za kardiovaskularne bolesti. Operacije, uključujući amputacije kod dece, često se izvode bez odgovarajuće anestezije ili sterilnih uslova. Zbog uništenog vodovodnog sistema (90% infrastrukture je oštećeno) i nedostatka sapuna, proširile su se (prema izveštavanju medija) kožne bolesti, akutne dijareje i respiratorne infekcije. Ljudi u proseku preživljavaju sa 3 litra vode dnevno, što je

znatno ispod higijenskog minimuma (50–100 litara). Više od 1,9 miliona ljudi je unutrašnje raseljeno. Većina živi u prenatrpanim šatorima ili improvizovanim skloništim koja ne pružaju zaštitu od ekstremnih temperatura. Na hiljade ljudi deli jedan jedini toalet, što uzrokuje nezamislive higijenske uslove i brzo širenje zaraznih bolesti. Čitava generacija dece pokazuje znake teških trauma jer su neprestano izloženi bombardovanju i gubitku članova porodice.

Širenje konflikta u Liban

Događanja u Gazi neraskidivo su povezana sa dešavanjima na severu. Izrael sprovodi opsežne vazdušne napade na Liban (naročito jug i predgrađa Bejruta), što dodatno rasipa pažnju svetske javnosti i resurse humanitarnih organizacija. Napadi na Liban i nastavak operacija u Gazi stvaraju spiralu nasilja koja humanitarnim radnicima fizički onemogućava bezbedan pristup onima kojima je pomoć najpotrebnija. Iako su potpisali „primirje“, napadi od strane Izraela nastavljaju se svakodnevno, a samim tim i žrtve među napadnutim Libancima.

Izrael odbija bilo kakav ulazak ključnih potrepština (npr. generatora, filtera za vodu, određenih lekova). I dalje se sprovode napadi na humanitarne konvoje (u poslednje vreme prvenstveno na moru), a napadi na službenike (više od 250 ubijenih humanitarnih radnika od početka rata) doveli su do toga da su mnoge organizacije primorane da ograniče svoje delovanje. Problem je u tome što se agencije, poput UNRWA, suočavaju sa hroničnim nedostatkom sredstava, jer su donacije, uprkos katastrofi, niže od onih potrebnih za preživljavanje stanovništva. Može se reći da je ovo namerno izazvana humanitarna katastrofa u kojoj su osnovna ljudska dobra upotrebljena kao sredstvo ratovanja.

Poraz čovečnosti u direktnom prenosu

Gaza u maju 2026. godine nije samo poprište vojnog sukoba, već simbol potpunog sloma međunarodnog pravnog poretka. Činjenica da se ubijanje nastavlja uprkos hiljadama dokumentovanih dokaza o genocidnim radnjama, gladi kao ratnoj metodi i sistematskom uništavanju zdravlja, dovodi u pitanje smisao svih globalnih institucija. Gaza je postala „lakmus papir“ naše civilizacije – test na kojem je svetska politika pala, jer je dopustila da u 21. veku čitav narod bude izbrisan pred očima javnosti. Svaka neuručena pošiljka lekova i svaki blokirani kamion sa hranom svesne su odluke koje vode u smrt onih koji su preživeli bombe. Nastavak agresije na Liban ukazuje na to da se konflikt neće ograničiti samo na Gazu. Pretnja od totalnog regionalnog rata ostaje realna, što bi značilo još veću destabilizaciju, nove izbegličke talase i energetske krizu koju bi osetio čitav svet. Jedini put napred koji nije potpuno katastrofičan zahteva hitno uspostavljanje trajnog primirja, potpuno povlačenje blokade i uvođenje međunarodne kontrole nad isporukom pomoći. Budućnost Gaze zavisice od toga

da li će međunarodna zajednica preći sa reči na konkretne sankcije protiv kršilaca ljudskih prava, ili će dopustiti da se istorija ispiše krvlju onih koji su bili zaboravljeni iza zidova blokade.

„Gaza krvari, svet žmuri. Liban gori, savest ćuti.“